



РАДА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Моніторинг російського інформаційного простору

24 липня - 31 липня 2025 року

I. Російський ВПК

1. Загальний стан ВПК РФ

i. ВПК РФ зростає за рахунок занепаду цивільних галузей¹

Військово-промисловий комплекс РФ сьогодні є чи не єдиною групою секторів, де фіксується зростання. Це пов'язано з пріоритетним фінансуванням державних оборонних замовлень, спрямованих на забезпечення війни. Саме на потреби ВПК переорієнтовуються фінансові, виробничі та кадрові ресурси з цивільних галузей.

Така концентрація на оборонці призводить до того, що інші сфери економіки зазнають втрат. Промислові галузі, які не інтегровані у військові програми, або стагнують, або скорочують виробництво. Металургія, попри військові замовлення, не може компенсувати падіння експорту і попиту в будівництві. Вугільна промисловість втратила ринки та інвестиції, а роздрібна торгівля фіксує різке падіння продажів.

ii. Масштаби виробництва озброєння в РФ у 2025 році²

За оцінками «Радіо Свобода» та Conflict Intelligence Team, російський ВПК щомісяця випускає 200–250 ракет («Іскандер», «Кинжал», «Калібр», Х-101, Х-32, «Онікс», «Циркон»), що дає близько 3000 одиниць на рік. Паралельно РФ нарощує випуск БпЛА — до 5000 «Гераней» щомісячно, модернізованих порівняно з іранськими «Шахедами».

У танкобудуванні планка на 2025 рік становить 1500 машин, здебільшого модернізованих радянських моделей, при цьому сучасних Т-90М виробляють приблизно 280 одиниць на рік. Ведеться модернізація бомбардувальників Ту-160 та будівництво нових Ту-160М2, але жоден поки не передано військам.

¹ https://24tv.ua/economy/ru/jekonomika-rossii-stagniruet-rost-demonstriruet-tolko-vpk-jekonomika_n2879707

² <https://www.unian.net/weapons/skolko-rossiya-proizvodit-oruzhiya-rezultaty-issledovaniya-13079286.html>

У винищувальній авіації з'явилися фото нових Су-57, хоча офіційне підтвердження їх наявності відсутнє. Також розслідувачі фіксують залежність російської зброї від іноземних компонентів, зокрема американських мікросхем та деталей індійського виробництва, що використовуються у БПЛА, балістичних ракетах та авіаційних боеприпасах.

iii. Білорусь активно розгортає виробництво військової продукції для потреб Росії³

У прискореному режимі запускаються нові потужності з безпілотної техніки, електроніки подвійного призначення та прицільного обладнання. У 2025 році відновлений і запущений завод з виробництва композитних елементів для дронів вже вийшов на повну потужність. На «Зеніт-БелОМО» готують серійний випуск прицільної техніки й автокомпонентів, а «Інтеграл» модернізує виробництво мікросхем подвійного призначення, здатних використовуватися в системах наведення ракет Х-101, з плановим виходом на максимальні обсяги у 2026 році.

2. Війна майбутнього

i. HAVELSAN та CEMRE Shipyard співпрацюватимуть у створенні гібридних надводно-підводних безпілотників ÇAKA⁴

Турецька оборонна компанія HAVELSAN та приватна верф CEMRE Shipyard підписали меморандум про спільну розробку, виробництво та просування гібридних і підводних автономних безпілотних надводних апаратів (Н-USV). Центральним елементом проекту є платформа ÇAKA — безпілотник, здатний діяти як на поверхні, так і під водою, з низькою помітністю, тихим ходом і багатофункціональними можливостями.

3. Підприємства ВПК

i. Рогачевський «Диапроектор» постачає лазерні прилади для модернізації російських танків⁵

Розслідування організації Belprol показало, що білоруський завод «Диапроектор» виробляє лазерні прилади ЛВ-10, які використовуються у прицілах «Сосна-У» для танків Т-72Б3 і Т-80У. Підприємство співпрацює з російською компанією «Прецизионные лазерные системы», куди з Білорусі постачаються деталі для зборки

³ <https://glavnoe.in.ua/ru/novosti/belarus-narashhyvaet-oboronnnoe-proydvodstvo-dlya-nuzhd-rossyy-svr>

⁴ <https://defensehere.com/en/havelsan-and-cemre-shipyard-partner-on-caka-hybrid-usvs/>

⁵ <https://nashaniva.com/ru/373151>

приладів, після чого готові вироби повертаються на «Диапроектор» для перевірки й налаштування. Частина компонентів надходить із Китаю та Мінського механічного заводу ім. Вавилова.

Далі продукція передається «Пеленгу», який виробляє приціли для бронетехніки за держоборонзамовленням Росії. У 2024 році «Диапроектор» випустив 1800 ЛВ-10 — обсяг, що відповідає модернізації такої ж кількості танків. Попри санкції США з серпня 2024 року, завод продовжує постачання, хоча російські виробники змушені шукати нові комплектуючі, що призвело до зростання цін і погіршення якості техніки.

- ii. *ОСК планує рекордну за 18 років передачу понад 50 кораблів у 2025 році*⁶

Голова ради директорів Об'єднаної суднобудівної корпорації (ОСК) Андрій Костін повідомив президенту РФ Володимиру Путіну, що в 2025 році компанія планує передати замовникам понад 50 військових і цивільних суден. Це стане найбільшим річним показником за всю 18-річну історію корпорації.

4. *Зброя, технології та інше*

- i. *ВМФ РФ отримав п'яту атомну підводну лодку класу «Борей-А» — «Князь Пожарський»*⁷

Військово-морський флот Росії прийняв на озброєння нову стратегічну атомну підводну лодку класу «Борей-А» під назвою «Князь Пожарський». Церемонія підняття прапора відбулася в Северодвінську на підприємстві «Севмаш».

Це п'ята субмарина цього типу за останні шість років і восьма загалом у серії «Борей/Борей-А». Планується будівництво 12 таких човнів. Наступні — «Дмитрий Донской» і «Князь Потёмкин» — передадуть флоту у 2026–2027 роках.

- ii. *РФ почала бойове застосування нової ракети «Изделие 180» (К-77М, Р-77М) для Су-35 та Су-57*⁸

Росія вперше застосувала нову далекобійну ракету класу «повітря–повітря» «Изделие 180» (К-77М, Р-77М), призначену для винищувачів Су-35 і Су-57. Розробка ведеться з 2010-х на основі радянської Р-77, але

⁶ <https://paluba.media/news/197905>

⁷ <https://overclockers.ru/blog/Nacvark/show/234309/VMF-RF-poluchili-na-vooruzhenie-novuju-atomnuju-podlodku-klassa-Borej-A>

⁸ <https://glavred.info/war/rf-nachala-ispolzovat-novuyu-raketu-izdelie-180-smi-raskryli-v-chem-ee-opasnost-10684556.html>

без решітчастих рулів, що покращило аеродинаміку і дозволило розміщення у внутрішніх відсіках Су-57.

Ракета отримала новий дворежимний твердопаливний двигун (заявлена дальність до 190 км по висотних цілях) та активну фазовану антенну решітку в головці самонаведення, що підвищує стійкість захоплення цілі. На офіційних фото її зафіксовано під крилом Су-57, але передбачене і внутрішнє розміщення.

II. Імпортозаміщення

1. Імпортозаміщення в електроніці

і. Росія створює чіпи для квантового комп'ютера⁹

У Росії триває робота над створенням елементної бази для квантового комп'ютера, зараз під шифром «Суперквант» створюється технологія кріогенної інтегральної системи управління квантового процесора, необхідної для збільшення кількості кубітів у квантовому комп'ютері на основі надпровідників. І це має наблизити нас до ери багатокубітних обчислювальних машин.

В рамках комплексного проекту також триває робота над створенням високочутливих приймальних систем терагерцового діапазону частот, які будуть використовуватися для реєстрації надслабких сигналів з космосу. Про це розповів доктор фізико-математичних наук Інституту радіотехніки та електроніки ім. В.А. Котельникова РАН Микола Кінев.

На даний момент були спроектовані та протестовані базові компоненти розроблюваної системи управління кубітами, також розроблені та апробовані нові технологічні рішення в області створення багат шарових надпровідникових структур, на основі яких будуть створені надчутливі пристрої в терагерцовому діапазоні частот.

За словами Кінева, в 2024 і 2025 роках на роботи з розробки елементної бази для квантових обчислень виділено близько 25 млн рублів щорічно. При цьому на порталі держзакупівель за шифром «Суперквант» можна знайти 19 тендерів на загальну суму понад 131 млн рублів, всі вони мають статус «закупівля завершена» або «робота комісії». При цьому про створення квантового комп'ютера не йдеться - для цього потрібні на порядок більші суми щорічно.

⁹ https://t.me/mash_tech/4947

ii. У ОЕЗ «Технополіс Москва» запущено виробництво польових контролерів¹⁰

Компанія ОЕЗ «Технополіс Москва» «Індустріальний компонент» на майданчику «Алабушево» налагодила випуск мікрочіпів та електротехнічних виробів.

Нове виробництво націлене на забезпечення вітчизняними компонентами розробників цивільних дронів і телекомунікаційної галузі. Про це повідомив заступник мера Москви з питань транспорту та промисловості Максим Ліксутов.

ОЕЗ «Технополіс Москва» — драйвер розвитку промисловості столиці. За дорученням Сергія Собяніна продовжуємо масштабувати тут виробництво інноваційної продукції. Так, за минулий рік в ОЕЗ Москви було відкрито 30 високотехнологічних виробництв. А нещодавно завдяки підтримці міста на майданчику «Алабушево» запрацювало ще одне — з випуску мікрочіпів та електротехнічних виробів. Нова виробнича лінія стане черговим кроком до досягнення технологічного суверенітету країни в сфері електронної промисловості, — зазначив Максим Ліксутов.

2. Імпортозаміщення в робототехніці

i. Центр розвитку промислової робототехніки створюється в Башкирії¹¹

Влада Башкирії має намір налагодити в регіоні виробництво роботів та їх комплектуючих, повідомив прем'єр-міністр регіонального уряду Андрій Назаров.

«Створюємо в Башкортостані Центр розвитку промислової робототехніки. Він допомагатиме в розробці, інжинірингу, проектуванні рішень для різних галузей економіки. Хочемо сконцентрувати виробництво роботів та їх комплектуючих у нас в регіоні, зробити такий виробничий хаб для розумних машин», — написав він у своєму телеграм-каналі.

Назаров зазначив, що ініціатива регіонального Мінпрому реалізується спільно з Центром сприяння інноваціям Башкирії. На його думку, Центр роботизації федерального рівня «потрібен для синергії умінь наших розробників, вчених, інженерів і виробників». На одному майданчику підприємства зможуть пройти аудит технологічних процесів, експертизу, тестування

¹⁰ https://www.cnews.ru/news/line/2025-07-29_v_oez_tehnpolis_moskva

¹¹ https://t.me/ritm_magazine/780

зразків роботів, а стартапи — збірку прототипів і перевірку гіпотез, сказав він.

За даними Назарова, в даний час в Башкирії діє кластер виробників робототехнічних систем з 6 підприємств, вони випускають комплектуючі для промислових роботів, дозуючі роботи і програмне забезпечення. Крім цього, готується регіональна програма розвитку промислової робототехніки.

III. Машинобудування

1. Російські плани у машинобудуванні

- i. Потреба в операторах-наладчиках верстатів з ЧПК до 2029 року складе 170 тис.¹²*

У Росії зберігається високий попит на операторів-наладчиків верстатів з ЧПК — за прогнозом Мінпраці, до 2029 року буде потрібно залучити близько 170 тисяч нових фахівців. Зараз у цій професії зайнято майже 700 тисяч осіб, і кількість вакансій продовжить зростати шляхом відкриття нових робочих місць і виходу частини співробітників на пенсію.

2. Інвестиції в російське машинобудування

- i. Верстатобудування РФ хочуть підтримати зниженням податкових ставок¹³*

У Росії компанії в сферах верстатобудування, автоматизації та робототехніки можуть отримати податкові пільги. За даними Mashnews, президент Володимир Путін доручив уряду розглянути можливість зниження податку на прибуток для верстатобудівних підприємств за аналогією з радіоелектронною промисловістю, де він знижений з 25% до 8% для федерального бюджету.

Також обговорюється зниження страхових внесків і заходи підтримки виробників матеріалів і компонентів для машинобудування, щоб підвищити їх конкурентоспроможність на тлі китайських аналогів.

Конкретні пропозиції кабмін повинен представити президенту до 1 вересня. Експерти вважають, що такі заходи можуть істотно зміцнити галузь і скоротити податкове навантаження.

¹² <https://tass.ru/ekonomika/24665457?ysclid=mdr6gbi7p2215525503>

¹³ <https://penzasm.ru/news/116756/nalog-na-pribyl-dlya-stankostroiteley-rossii-mogut-snizit>

3. Російські машинобудівні підприємства

- i. У Разметелево запущено завод інструментів та матеріалів для шліфування¹⁴

Компанія «Абразивні матеріали» (ГК «Автограф») відкрила новий завод інструментів і матеріалів для шліфування у Всеволожському районі Ленінградської області. Обсяг інвестицій склав два мільярди рублів, підприємство також отримало пільгову позику в 100 мільйонів рублів від Фонду розвитку промисловості на закупівлю обладнання.

Виробництво консолідовано в селі Разметелево на ділянці площею 17,5 тис. кв. м, де розмістяться 16 цехів потужністю до 500 тис. шліфувальних головок і 100 тис. сегментних стрічок на рік. Продукція затребувана в машинобудуванні, автомобілебудуванні та металургії, частина обсягів йде на експорт.

Після виходу іноземних виробників російський ринок абразивних матеріалів відчуває зростання попиту, і компанія має намір розширити географію поставок в країни СНД. За словами гендиректора Антона Михалєва, новий комплекс підвищить гнучкість виробництва і дозволить швидше реагувати на запити клієнтів.

- ii. Інженери ДВФУ розробили різальну головку для верстатів гідроабразивного різання¹⁵

Російський інженерний центр Далекосхідного федерального університету розробив російський аналог різальної головки для верстатів гідроабразивного різання — раніше такі компоненти постачалися в Росію тільки за імпортом. Новий компонент успішно пройшов випробування і за своїми характеристиками не поступає

Проект був ініційований корпорацією «ВСМПО-АВІСМА» і реалізований за підтримки Агентства з технологічного розвитку. Конструкторська документація вже готова до передачі виробникам. Розробка дозволить закрити потреби підприємств машинобудування, авіаційної та суднобудівної галузей.

¹⁴ <https://vsevesti.ru/2025/07/30/%D0%B2-%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%B2%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D1%83%D1%89%D0%B5%D0%BD-%D0%B7%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B4-%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BC%D0%B5/>

¹⁵ <https://vostokmedia.com/news/2025-07-30/inzhenery-dvfu-razrabotali-rezhushchuyu-golovku-dlya-stankov-gidroabrazivnoy-rezki-5446730>

IV. Стратегічні матеріали

1. Загальний стан галузі стратегічних металів у РФ

i. Росія в першому півріччі 2025 року різко збільшила експорт титану в Китай¹⁶

Експорт російського титану до Китаю в січні - червні 2025 року зріс у 3,4 рази відносно рівня першого півріччя минулого року та сягнув 4641 т. У грошовому еквіваленті експорт становив \$48,4 млн, що на 1% нижче за рівень минулого року. Більша частина поставок - 4421 т, або 95%, - припала на готові вироби, впливає з китайської статистики. Про це свідчать дані Головного митного управління (ГМУ) КНР.

Після початку повномасштабної війни Росія почала переспрямовувати поставки титанового прокату в Китай, але зростання обсягів стримувалося необхідністю сертифікувати продукцію для китайського авіапрому.

Наразі всі необхідні процедури завершено, тож у майбутньому експорт може зрости ще сильніше, оскільки Китай планує збільшити виробництво авіатехніки

ii. Росатом розробляє виробництво надчистого гексафториду вольфраму¹⁷

Росатом створив вітчизняну технологію виробництва надчистого гексафториду вольфраму — ключового матеріалу для мікроелектроніки та газофазної металургії.

Цей реагент використовується для осадження вольфраму з газової фази на мікросхеми, забезпечуючи хімічну та термічну стабільність, а також низький електроопір. Наразі речовина імпортується, однак Росія проектує перший виробничий майданчик, що включатиме повний технологічний цикл та аналітичне забезпечення.

iii. «Русал» спільно з партнером розроблятиме найбільші флюоритові родовища¹⁸

«Русал» спільно з іноземним партнером розпочинає розробку Вознесенського та Пограничного флюоритових родовищ у Приморському краї. Компанія уклала відповідну угоду з великою іноземною компанією про умови розроблення рудної бази Ярославської гірничорудної компанії (ЯГРК, входить до «Русалу»),

¹⁶ <https://www.vedomosti.ru/business/articles/2025/07/29/1127571-rossiya-rezko-uvelichila-eksport>

¹⁷ <https://t.me/prometallinfo/11334>

¹⁸ <https://t.me/prometallinfo/11379>

збагачення руди, переробку техногенних відходів і продаж готової продукції.

Партнер привнесе в проєкт власні передові розробки і технології видобутку та збагачення руди. Це дасть змогу значно підвищити коефіцієнт вилучення флюориту і якість готової продукції.

Найбільшим за обсягом продуктом у рамках угоди буде флюорит, який застосовується в металургії, хімічній і скляній промисловості, машинобудуванні. Іншими цінними продуктами будуть цинковий концентрат і концентрат рідкісних лужних металів.

2. Співпраця Росії у галузі стратегічних матеріалів

і. Саудівська Аравія збирається увійти до ВСМПО-Авісма¹⁹

Прес-служба Мінпрому повідомила, що під час офіційного візиту до Росії міністр промисловості та мінеральних ресурсів Саудівської Аравії Бандар аль-Хурайф провів переговори з керівництвом корпорації «ВСМПО-Авісма» — провідного світового виробника титану, а також з генеральним директором компанії «Алроса», яка понад 70 років займається розвідкою, видобутком, переробкою та реалізацією алмазів.

Сторони обговорили перспективи співпраці в алмазному секторі, створення спільних підприємств та розвиток партнерств у межах гірничодобувної екосистеми Саудівської Аравії.

Зі свого боку, Ер-Ріяд зацікавлений у залученні російських технологій та експертизи у сфері гірничодобувної промисловості й металургії. Особливий інтерес викликає титановий сегмент: королівство розвиває власну цивільну авіацію і потребує не лише сировини, а й готових титанових компонентів. ВСМПО-Авісма має відповідні виробничі потужності та унікальний досвід, яких Саудівська Аравія наразі не має.

3. Російські проєкти у галузі стратегічних металів

і. Амвросіївський завод почне переробку шлаку в Маріуполі²⁰

Глава ДНР Денис Пушилін заявив, що компанія буде молоти металургійні відходи в Маріуполі та займатися утилізацією шкідливих відходів з теплових електростанцій.

Він додав, що завод покриває 95% потреб регіону в цементних сумішах особливої міцності. Попит на продукцію є в Ростовській області і Краснодарському краї. У березні на підприємстві запустили

¹⁹ https://www.prometall.info/intrigi/trendi/saudovskaya_araviya_sobiraetsya_zayti_v_vsm-po-avisma

²⁰ <https://tass.ru/ekonomika/24643387>

нову виробничу лінію для змішування порошоків, яку проінспектували Пушилін і міністром будівництва та житлово-комунального господарства Росії Файзуллін.

За словами представника підприємства, у 2025 році планується виробництво 1 млн тонн цементу, у 2024 році цей показник становив 750 тисяч тонн.

25 липня віце-прем'єр РФ Марат Хуснуллін заявив, що шлак металургійного комбінату "Азовсталь" у Маріуполі буде використано при будівництві обходу приморського міста.

ii. Євраз консолідує активи в новому публічному акціонерному товаристві²¹

Група Evraz об'єднає російські активи у ПАТ «Євраз», яке буде зареєстровано в Нижньому Тагілі. Передбачається, що акції нового ПАТ вийдуть на торги на Московській біржі в I півріччі 2026 року, повідомила компанія.

Нове ПАТ включатиме близько 60 юридичних осіб, серед яких — Західносибірський (до якого також входить «Євразруда») та Нижньотагільський металургійні комбінати, які збережуть свої назви та продовжать операційну діяльність як його дочірні товариства.

Акції товариства мають пройти лістинг на Московській біржі у першій половині 2026 року. Це об'єднання має спростити структуру управління та підвищити інвестиційну привабливість компанії.

V. Нові санкційні пакети та регулювання

1. Санкції ЄС

i. Сербія готова підтримати санкції проти Росії в обмін на перспективу членства в ЄС²²

Сербія може запровадити санкції проти Росії, якщо її перспектива вступу до Європейського Союзу стане «очевидною». Про це заявив міністр у справах Європи Неманья Старович в інтерв'ю австрійському агентству АРА. За його словами, наразі Белград утримується від санкцій, оскільки це, на думку уряду, завдало б шкоди сербській економіці, не завдаючи істотного удару по Росії. Як приклад Старович навів ситуацію під час пандемії, коли Хорватія отримала з Фонду відновлення ЄС 22 млрд євро, а Сербія — лише 165 млн.

²¹ <https://www.interfax.ru/business/1038544>

²² <https://www.eurointegration.com.ua/rus/news/2025/07/25/7216665/>

Водночас міністр наголосив, що Сербія з самого початку повномасштабної агресії РФ проти України засудила дії Москви.

2. Санкції України

- і. Україна ввела нові санкції проти російських компаній і синхронізувала їх із 18-м пакетом ЄС²³*

27 липня Президент України Володимир Зеленський підписав указ №555/2025, яким запроваджено санкції проти 45 фізичних і 50 юридичних осіб, переважно з російського промислового та сировинного сектору. До санкційного списку потрапили, зокрема, АТ «Байкало-Амурська гірничорудна корпорація» і її гендиректор Леонід Джусоев, АТ «Горьковський завод апаратури зв'язку ім. Попова», АТ «ЄВРАЗ Маркет», АТ «Корпорація Червоний Жовтень», АТ «Російські мінеральні ресурси» та Новосибірський аффінажний завод.

Окремим указом №554/2025 Президент також затвердив рішення Кабміну щодо впровадження санкцій на основі рішень Ради ЄС. Це частина політики синхронізації українських санкцій з європейськими — зокрема, з 18-м пакетом санкцій ЄС. Як зазначалося раніше, в Україні вже офіційно запрацював механізм автоматичного копіювання санкційних рішень партнерів.

3. Санкції США

- і. США востаннє відклали санкції проти контрольованої Росією нафтової компанії в Сербії²⁴*

США в п'ятий і останній раз надали Сербії відстрочку запровадження санкцій проти нафтової компанії NIS, яка перебуває під контролем Росії. Про це заявив міністр енергетики Сербії Дубравка Джедович Ханданович, передає Reuters.

За словами міністра, відтермінування триватиме лише один місяць, і подальше його продовження буде неможливим. Таким чином, вже у вересні NIS може опинитися під прямими американськими санкціями, що вплине на енергетичну співпрацю Белграда з Москвою.

²³ <https://www.president.gov.ua/documents/5552025-55953>
<https://www.president.gov.ua/documents/5542025-55949>

²⁴ <https://www.moscowtimes.ru/2025/07/29/ssha-vposlednij-raz-dali-serbii-otsrochku-sanktsii-dlya-kontroliruemoi-rossiei-neftyanoi-kompanii-nis-a170128>

- ii. *США запровадили масштабні санкції проти тіньового флоту Ірану, що перевозить нафту з РФ*²⁵

Є Міністерство фінансів США оголосило про наймасштабніші за останні 7 років санкції проти Ірану, спрямовані на боротьбу з тіньовим флотом, який незаконно транспортує нафту з Ірану та Росії. Під обмеження потрапили понад 50 фізичних і юридичних осіб, а також понад 50 суден, пов'язаних із мережею, яку очолює нафтовий трейдер Хоссейн Шамхані — син радника верховного лідера Ірану аятоли Алі Хаменеї.

За даними Мінфіну США, Шамхані використовує політичний вплив і корупційні зв'язки свого батька для керування флотом танкерів і контейнеровозів, що забезпечує незаконні поставки нафти та нафтопродуктів у всьому світі. Отримані прибутки — десятки мільярдів доларів — ідуть на фінансування «небезпечної діяльності» іранського режиму. Серед компаній, які потрапили під санкції, — дубайські Milavous Group, Ocean Leonid Investments і Crios Shipping.

VI. Обхід санкцій

1. Російські схеми обходу санкцій

- i. *Перший танкер відмовився доставити нафту Urals на індійський НПЗ, пов'язаний із «Роснефтью»*²⁶

Після запровадження 18-го пакету санкцій ЄС проти російського нафтового сектору почали проявлятися наслідки: танкер Omni, який перевозив близько 700 тисяч барелів сирої нафти Urals, не доставив вантаж на індійський нафтопереробний завод Nayara Energy. Цей НПЗ частково належить "Роснефті" (49,13%) і потрапив під нові обмеження. Танкер, який 18 липня прибув до порту Вадінара у штаті Гуджарат, змінив курс і наразі стоїть на якорі біля порту Мундра.

Це перший задокументований випадок відмови від поставки сирої російської нафти на Nayara після запровадження санкцій. Раніше обмеження вже вплинули на експорт готової продукції заводу, який втратив низку покупців через заборону імпорту до ЄС. Тепер санкції починають впливати і на постачальників сировини, що може ускладнити операційну діяльність підприємства.

²⁵ <https://home.treasury.gov/news/press-releases/sb0215>

²⁶ <https://www.reuters.com/business/energy/tanker-with-russian-oil-sanctions-hit-nayara-energy-diverts-another-indian-port-2025-07-24/>

- ii. *У Данії відкрили кримінальну справу за постачання продукції до Росії в обхід санкцій ЄС*²⁷

26 червня 2025 року в Данії було відкрито кримінальну справу проти компанії Flügger — виробника лакофарбової продукції — за підозрою в обході санкційного режиму ЄС. Данське національне управління з розслідування особливо тяжких злочинів провело обшуки в офісах компанії та в домівках її керівництва. За даними слідства, Flügger могла постачати продукцію до Росії через треті країни: Казахстан, Естонію, Азербайджан і Киргизстан.

Обвинувачення в порушенні санкційного режиму пред'явлені генеральному директору, фінансовому директору та самій компанії. У Flügger заявили, що не знали про кінцеве призначення продукції й були введені в оману дистриб'юторами. Розслідування триває.

- iii. *Угорська компанія допомагає російському ВПК обходити санкції через Казахстан і Мексику*²⁸

Угорська компанія Milspace Kft. бере участь у схемах обходу санкцій, співпрацюючи з підсанкційними російськими оборонними підприємствами. Як з'ясувала міжнародна розслідувальна спільнота InformNapalm спільно з Militant Intelligence, Milspace виступає формальним підрядником для ремонту вертольотів, який насправді виконується на заводі в Казахстані під контролем російського КБ Міля. Деталі для ремонту постачає російська компанія Mi-INTER Ltd., а роботи погоджуються з держкорпорацією Ростех.

Ці дані були отримані внаслідок хакерського зламу та підтверджені офіційними документами, зокрема листом Milspace до мексиканського авіаперевізника Personas y Paquetes Por Aire, S.A. de C.V.. Встановлено, що контакти між сторонами велися ще до повномасштабного вторгнення РФ — зокрема, в лютому та березні 2022 року. Хоча Milspace Kft є приватною компанією, розслідувачі вказують на фактичну бездіяльність уряду Угорщини щодо співпраці з російським ВПК, що сприяє підтримці воєнного потенціалу агресора.

2. Переорієнтація ланцюжків постачання

²⁷ <https://politiken.dk/danmark/art10464206/Fl%C3%BCgger-efterforskes-af-politiet-efter-salg-i-Rusland>

²⁸ <https://informnapalm.org/ua/uhorska-kompaniia-milspace-kft/>

i. Китай скоротив імпорт російського вугілля на третину - криза в російській галузі поглиблюється²⁹

У першій половині 2025 року експорт російського вугілля до Китаю впав на 25% у вартісному вираженні, повідомили аналітики Центру економічного прогнозування Газпромбанку. Особливо різке падіння спостерігалось у другому кварталі — на 34% у річному вимірі. Китай, який у 2024 році споживав близько половини всього російського вугілля, скоротив свою частку імпорту з Росії з 23% до 18%.

Зниження попиту з боку Китаю поглиблює кризу в російській вугільній промисловості, яка вже зазнала суттєвих втрат після виходу з європейського ринку. Причинами стають висока вартість кредитів, зміцнення рубля та дорога логістика. За оцінками Міненерго РФ, лише за перші п'ять місяців 2025 року збитки галузі досягли 112,6 млрд рублів, а до кінця року можуть вирости до 300–350 млрд — рівня, співмірного з бюджетами цілих регіонів. Під загрозою — закриття понад 50 вугледобувних підприємств.

ii. Тайвань майже наздогнав Індію серед найбільших покупців нафтової сировини з Росії³⁰

У червні Тайвань став одним із головних напрямків експорту нафтової сировини з російських портів, майже зрівнявшись за обсягами закупівель з Індією. Як повідомляє Reuters із посиланням на дані трейдерів і системи LSEG, зростаючий попит у регіоні та привабливі ціни на сировину стимулюють закупівлі з Росії, попри діючі міжнародні санкції.

Нафта використовується як основна сировина для нафтохімічної промисловості — зокрема для виробництва олефінів та ароматичних сполук, що є базою для пластиків, синтетичних матеріалів та іншої продукції. Таким чином, Тайвань — незважаючи на загальну прозахідну позицію — фактично сприяє збереженню російського експортного потенціалу в нафтохімії, що створює ще одну схему обходу санкційних обмежень.

iii. Казахстан просить Туреччину допомогти з експортом нафти в обхід Росії³¹

Президент Казахстану Касим-Жомарт Токаєв під час візиту до Туреччини попросив президента Реджепа Таїпа Ердогана сприяти збільшенню експорту казахстанської нафти через нафтопровід

²⁹ <https://charter97.org/ru/news/2025/7/28/649961/>

³⁰ <https://www.moscowtimes.ru/2025/07/29/taivan-pochti-dognal-indiyu-vspiske-glavnih-pokupatelei-sirya-dlya-neftehimii-izrossii-a170139>

³¹ https://ukrudprom.com/news/Prezident_Kazahstana_poprosil_Erdogana_pomoch_s_eksportom_nefti_v_obhod_Rossii.html

Баку–Тбілісі–Джейхан (БТД), повідомляє Reuters з посиланням на пресслужбу казахстанського лідера. Сторони обговорили перспективи енергетичного співробітництва, включаючи нарощування поставок у напрямку, який дозволяє обходити російську територію.

У першому півріччі 2025 року Казахстан вже збільшив експорт нафти по БТД на 13%, до 785 тис. тонн. Нафта доставляється з порту Актау до Баку танкерами, однак для подальшого зростання обсягів необхідна модернізація порту та вирішення питань, пов'язаних із якістю сировини. У довгостроковій перспективі Казахстан також розглядає проєкти будівництва Транскаспійського нафтопроводу і морських терміналів на узбережжі Каспію — як частину стратегії поступового зменшення залежності від російських маршрутів.